

RÁMCE FINANČNÉHO VYKAZOVANIA A NÁZOR AUDÍTORA¹

Financial reporting framework and the audit opinion

František Maděra

Poslanie účtovníctva pri riadení všeobecne predurčuje potreba informácií, ktoré poskytuje a jeho postavenie ako nástroja riadenia je dané jeho schopnosťou takéto informácie zabezpečiť.

Rámce účtovného vykazovania, ktorých cieľom je splniť bežné potreby širokého spektra používateľov majú ambície viac či menej regulovať účtovníctvo tak, aby zostavená účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva.

Na ciele a funkcie účtovníctva treba nazeráť v širších súvislostiach. Činnosť účtovníkov je ovplyvňovaná

- ekonomickým prostredím, v ktorom sa pohybujú,
- historickou a kultúrnou tradíciou, ktorá sformovala účtovné systémy (účtovanie a vykazovanie).

Možno odlíšiť anglosaský a kontinentálny prístup k účtovníctvu a účtovnej závierke, čo vedie i k rozdielnemu prístupu audítora pri overovaní účtovnej závierky.

V anglosaskej oblasti je účtovníctvo usmerňované na základe postupov a zásad všeobecne uznávaných účtovnou profesiou. Účtovníctvo vychádza zo zvykového práva. Audítor overuje, či bola účtovná závierka zostavená na základe účtovníctva, v ktorom sú dodržané všeobecne uznávané účtovné zásady. V kontinentálnej oblasti je účtovníctvo usmerňované zákonmi a inými predpismi, ktoré vydávajú štátne orgány. Účtovníctvo vychádza z tzv. písaného práva. Pri audite sa spravidla navyše overuje, či sa postupovalo v súlade s platnou národnou legislatívou.

Pri audite účtovnej závierky je dôležité, aby audítor v svojej správe uviedol, podľa akých pravidiel (konceptu) bola účtovná závierka zostavená a podľa akých hľadísk bolo overenie uskutočnené.

Medzinárodné audítorské štandardy (ISA) platný rámec finančného vykazovania opisujú ako „rámec finančného vykazovania, ktorý manažment alebo osoby poverené spravovaním, ak to je vhodné, uplatnili pri zostavovaní účtovnej závierky a ktorý je prijateľný vzhľadom na charakter účtovnej jednotky a cieľ účtovnej závierky, alebo ktorý vyžaduje zákon alebo predpis.“² V tomto ponímaní nazerajú na tento rámec z dvoch uhlov pohľadu a deklarujú sa rámcu:

---

¹ Tento text bol spracovaný ako jeden z výstupov výskumného projektu *Koncepcia verného a pravdivého zobrazenia skutočností v kontexte platnej legislatívy účtovníctva z pohľadu audítorskej profesie*; ktorý podporila Vedecká grantová agentúra MŠ V V a Š SR a SAV (VEGA); registračné číslo: 1/0069/13; projektové obdobie: 2013 – 2015.

² IFAC 2012, ISA 200, ods. 13a

- vernej prezentácie. Tento pojem sa používa na označenie rámca finančného vykazovania, ktorý vyžaduje splnenie ním stanovených požiadaviek a:
  - výslovne alebo implicitne uznáva, že na dosiahnutie vernej prezentácie účtovnej závierky možno bude potrebné, aby manažment zverejnil údaje nad rámcom stanovený rozsah, alebo
  - výslovne uznáva, že možno bude potrebné, aby sa manažment odklonil od niektorej požiadavky rámca s cieľom dosiahnuť vernú prezentáciu skutočností zobrazených v účtovnej závierke. Predpokladá sa ale, že takýto odklon bude potrebný iba vo veľmi ojedinelých situáciách.
- dodržiavania súladu. Tento pojem sa používa na označenie rámca finančného vykazovania, ktorý vyžaduje iba dodržanie požiadaviek daného rámca.³ Nepripúšťajú sa teda analogické zverejnenia nad rámec ním vyžadovaných zverejnení, ani odklon od požiadaviek rámca finančného vykazovania, ktoré špecificky vyžaduje rámec vernej prezentácie.

Podľa nášho názoru, napriek tomu, že audítor musí niekedy vykonať audit v súlade obomi typmi rámcov, iba zdanlivo s obidvomi modalitami platného rámca finančného vykazovania operuje správa nezávislého audítora, keď v jej výrokovej časti audítor uvádza: „Podľa môjho názoru, účtovná závierka poskytuje verný a pravdivý obraz finančnej situácie spoločnosti ABC k 31. decembru 20X1 a výsledku jej hospodárenia za rok končiaci sa k uvedenému dátumu v súlade so zákonom o účtovníctve.“⁴ Táto formulácia skôr súvisí s tým, že slovenské účtovníctvo je usmerňované zákonom a že je nutné skúmať súlad s ním. Môže byť ale diskutabilná, vzhľadom na obsah pojmu *verný a pravdivý obraz*. Náš zákon ho nedefinuje celkom tak, ako napr. nadnárodná regulácia alebo medzinárodné účtovné, ale i audítorské štandardy.

Slovenský zákon o účtovníctve definuje verný a pravdivý obraz ako zobrazenie, ktoré „zodpovedá skutočnosti a je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami“.⁵ Za pravdivé považuje také zobrazenie, pri ktorom sú „použité účtovné zásady a účtovné metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke.“⁶

Ďalej zákon uvádza: „Ak účtovná jednotka zistí, že účtovné zásady a účtovné metódy použité v účtovnom období sú nezlučiteľné s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia skutočností, je povinná zostaviť účtovnú závierku tak, aby poskytla verný a pravdivý obraz skutočností. O tom je účtovná jednotka povinná informovať v účtovnej závierke v poznámkach.“⁷ Pritom ale nie je prípustné zákon porušiť, bez toho, aby sa účtovná jednotka dopustila správneho deliktu.⁸

Smernica Európskeho parlamentu a Rady o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov (ďalej smernica Európskeho parlamentu a Rady o účtovníctve) tiež vyžaduje, aby bola ročná účtovná závierka

³ Termín *dodržanie súladu* by mohol spôsobovať v hospodárskej praxi sémantické problémy. Je totiž logické, že účtovné závierky zostavené podľa nich by mali byť s nimi v súlade. Z uvedeného dôvodu by sme sa pri vytváraní odbornej terminológie radšej priklonili pri tomto druhom rámci k pomenovaniu *rámec dodržania požiadaviek*

⁴ Metodické usmernenie SKAU 25/ISA/2014, vzor A.1. Pozn.: Usmernenie obsahuje 16 typov vzorov správ pre podnikateľské subjekty, vzorové preklady správ do angličtiny a nemčiny a 4 typy správ pre verejný sektor.

⁵ Zákon 431/2002 Z. z., § 7, ods. 2

⁶ Tamže,

⁷ Tamže, § 7, ods. 3

⁸ Tamže, § 38, ods. 1, body g) a h)

zostavená zrozumiteľne a v súlade s jej ustanoveniami.⁹ Ďalej hovorí, že „ročná účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz majetku, záväzkov, finančnej situácie a výsledku hospodárenia podniku.“¹⁰ a hlbšie ozrejmjuje túto primárnu zásadu, ktorou sa zabezpečuje cieľ účtovnej závierky v trhovej ekonomike takto:

- ak by neboli ustanovenia smernice dostatočné na to, aby účtovná závierka poskytla verný a pravdivý obraz, je potrebné doplniť poznámky tak, aby účtovná závierka takýto obraz poskytovala,¹¹

- ak by nebolo konkrétne ustanovenie smernice zlučiteľné so zásadou verného a pravdivého obrazu, potom sa neaplikuje. Táto skutočnosť sa v záujme poskytnutia verného a pravdivého zobrazenia aktív, pasív, finančnej situácie a výsledku hospodárenia primerane ozrejní v poznámkach (vysvetlia sa dôvody nepoužitia takéhoto ustanovenia a objasní sa vplyv na základné finančné parametre účtovnej závierky).¹²

Aj podľa IFRS zásadnou požiadavkou je, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz. Ak by súlad s touto medzinárodnou reguláciou bol zavádzajúci, účtovná jednotka sa v snahe dosiahnuť verný a pravdivý obraz odchýli od požiadaviek, ak príslušný regulačný rámec nezakazuje takého odchýlenie.

Z uvedeného vyplýva, že náš zákon o účtovníctve skutočne celkom neakceptuje podstatu zásady verného a pravdivého obrazu, a skôr by sa dalo prehlásiť, že tento rámec účtovného vykazovania možno chápať ako rámec dodržania požiadaviek, napriek tomu, že podľa nášho odhadu u väčšiny overených účtovných závierok obchodných spoločností zostavovaných podľa slovenského zákona o účtovníctve bol dosiahnutý verný a pravdivý obraz bez toho, aby bolo potrebné zverejňovať údaje nad úroveň požiadaviek stanovených zákonom alebo sa odkloniť od niektorej požiadavky rámca s cieľom dosiahnuť vernú prezentáciu. Takto by bolo možné neraz obhájiť, prečo účtovné závierky koncipované podľa slovenského zákona o účtovníctve vyjadrujú verný a pravdivý obraz, napriek tomu, že tento rámec účtovného vykazovania prezentuje verný a pravdivý obraz inak ako smernica Európskeho parlamentu a rady o účtovníctve, IFRS alebo ISA. Keďže ale náš zákon nevyžaduje formovať verný a pravdivý obraz celkom podľa ich koncepcie, dochádza k tomu, že účtovné závierky zostavené v súlade s ním by nemali byť vnímané ako výstup rámca vernej prezentácie, ale skôr rámca dodržania zákonných požiadaviek.

Povinnosťou audítora je náležite sa oboznámiť s overovanou problematikou a vykonať také audítorské postupy, aby na základe získaných audítorských dôkazov mohol dospieť k názoru, či účtovná závierka:

- je verne prezentovaná (v prípade rámcov vernej prezentácie, čo je bežné v prípade účtovnej závierky na všeobecné účely – vyžaduje sa názor k tomu, či účtovná závierka prezentuje verne vo všetkých významných súvislostiach, alebo či poskytuje verný a pravdivý obraz) alebo

⁹ Smernica EP a R 2013/34/EÚ, čl. 4, ods. 2

¹⁰ Tamže, čl. 4, ods. 3

¹¹ Tamže

¹² Smernica EP a R 2013/34/EÚ, čl. 4, ods. 4

- nie je zavádzajúca (v prípade rámcov dodržiavania súladu – vyžaduje sa názor k tomu, či je účtovná závierka vo všetkých významných súvislostiach zostavená v súlade s týmto rámcom).¹³

Audítorov zaujíma obsah štandardov finančného vykazovania. Ten je rozhodujúci pri akceptácii zákazky auditu.

Ak sa jedná o štandardy finančného vykazovania ustanovené oprávnenou alebo uznávanou organizáciou zodpovednou za ich vydávanie navyše doplnené zákonom alebo predpisom, audítor určí, či štandardy finančného vykazovania nie sú v rozpore s týmito ďalšími požiadavkami. Ak takýto rozpor existuje, audítor musí s manažmentom prediskutovať charakter doplňujúcich požiadaviek a dohodnúť sa, či:¹⁴

- možno tieto požiadavky splniť uvedením doplňujúcich zverejnení v účtovnej závierke alebo
- možno v účtovnej závierke príslušne zmeniť opis platného rámca finančného vykazovania.

Keď nie je možné ani jedno z uvedených opatrení, audítor určí, či bude treba modifikovať audítorský názor.¹⁵

Ak je rámec finančného vykazovania predpísaný zákonom alebo predpisom a audítor zistí, že tento rámec finančného vykazovania nie je prijateľný, vzhľadom na túto skutočnosť, môže zákazku na audit akceptovať, iba ak budú splnené tieto podmienky:¹⁶

- manažment súhlasí so zverejnením ďalších informácií v účtovnej závierke, ktorých uvedenie je potrebné na to, aby účtovná závierka nebola zavádzajúca a

- v podmienkach zákazky na audit je uvedené, že:

- správa audítora o účtovnej závierke bude obsahovať odsek so zdôraznením skutočnosti, ktorý používateľov upozorní na ďalšie zverejnenia v účtovnej závierke¹⁷ a

- názor audítora nebude obsahovať formuláciu *prezentujú verne, vo všetkých významných súvislostiach* alebo *poskytujú verný a pravdivý obraz* v súlade s platným rámcom finančného vykazovania, s výnimkou, ak takéto vyjadrenie v odseku s názorom ukladajú viesť právne predpisy.

Keď nie sú tieto podmienky splnené a zákon alebo predpis od audítora vyžadujú, aby prevzal zákazku na audit, audítor musí:¹⁸

- vyhodnotiť vplyv zavádzajúceho charakteru finančných výkazov na správu audítora a

- uviesť túto skutočnosť v zákazkovom liste – zakomponovať ju do podmienok zákazky na audit.

Na príklade jedného modelového typu stanoviska audítora sme poukázali na skutočnosť, že slovenské regulačné prostredie vyvoláva pochybnosti o racionálnom základe k jeho formulovaniu. Zdá sa, že bez hlbšej analýzy by mohol uvedený problém ostať bez povšimnutia, lebo na prvý pohľad názor, ktorý audítor vyjadruje na účtovnú závierku zostavenú podľa slovenského zákona o účtovníctve sa môže javiť formálne i vecne v súlade s ISA.

¹³ Je zaujímavé, že s touto alternatívou *metodického usmernenie SKAU 25/ISA/2014 - Audítorské správy v odporúčaných vzoroch správ audítora* vôbec neuvažuje, i keď napr. v prípade overovania účtovnej závierky mikro účtovnej jednotky alebo účtovnej závierky zostavenej v sústave jednoduchého účtovníctva je podľa nášho názoru dilematické vyjadrovať sa k vernému obrazu. *ISA 700 - Formovanie stanoviska k účtovnej závierke a správa k účtovnej závierke* naopak s takýmto vzorom správy uvažuje.

¹⁴ IFAC 2012, ISA 210, ods. 18

¹⁵ V súlade s *ISA 705 Modifikácie stanoviska v správe nezávislého audítora*

¹⁶ IFAC 2012, ISA 210, ods. 19

¹⁷ V súlade s *ISA 706 Odseky so zdôraznením skutočnosti a odseky o iných skutočnostiach*

¹⁸ IFAC 2012, ISA 210, ods. 20

Abstrakt

Cieľom príspevku je analyzovať a posúdiť kvalitu prezentácie finančnej situácie, finančnej výkonnosti a peňažných tokov v účtovnej závierke zostavenej podľa slovenského zákona o účtovníctve. Z vykonanej analýzy vyplynulo, že právny rámec regulácie účtovníctva zastrešený slovenským zákonom o účtovníctve nie celkom pragmaticky upravuje danú oblasť. Účtovné závierky slovenských podnikateľských subjektov prezentujú informácie pre používateľov skôr na báze dodržania súladu so zákonom, ako na platforme verného a pravdivého obrazu. Podľa nášho názoru i odporúčaná dikcia slovenskej verzie správy audítora v jej výrokovej časti tento rozpor prehliada.

Kľúčové slová: platný rámec finančného vykazovania, rámec vernej prezentácie, rámec dodržania súladu, názor audítora, verný a pravdivý obraz

Summary

The aim of this paper is to analyze and assess the quality of the presentation of the financial position, financial performance and cash flows in the financial statements prepared in accordance with Slovak Accounting Act. The analysis showed that the legal framework for the regulation of accounting according of the Slovak Accounting Act not quite pragmatically governed the area. The financial statements of Slovak businesses present information to the users rather on the basis of compliance of the law, as a platform true and fair view. In our opinion and recommended diction Slovak version of the auditor's report in its operative part this discrepancy overlook.

Key words: applicable financial reporting framework, fair presentation framework, compliance framework, audit opinion, true and fair view

JEL klasifikácia: M41, M42

Použitá literatúra

- [1] IFAC. (2012). Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby. (Slovenský preklad 2012). Časť I. Bratislava: IFAC – SKAU, 763 s., ISBN 978-1-60815-122-6. Dostupné na internete: <<http://www.skau.sk/page.php?id=44>>
- [2] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
- [3] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&qid=1416205262876&from=SK>>
- [4] Metodické usmernenie SKAU 25/ISA/2014 – Audítorské správy

Kontakt

František Maděra, Ing., PhD., CA, Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 763, madera@euba.sk*